

İstanbul; aklını kaybedip belasını bulanların şehri

Armağan Tunaboylu

armagantunaboylutr@yahoo.com

Önce kitabın öyküsünden biraz bahsedeyim; tadını kaçırmayacak kadar. Kahramanımız Giray bir mimar eskisi ama şimdi mahallede fırında çalışıyor. Tahminen otuzlu yaşların ilk yarısında. Ama fırıncı dahil herkes tarafından fırında çalışmak için oldukça akıllı ve zeki görülüyor. Fırıncının kızı Kiraz, delişmen, hazır cevap ve oldukça zeki genç bir kız. Aralarında bir şey yok ama olur olmaz saatlerde Giray'ı evinde ziyarete geliyor. Hatta gece geç vakitlerde bile internette tanıştığı adamla buluşurken kendi ailesine "Giray'daydım" diyor.

Kiraz'ın bir borcu var ve tefecinin tekinden borç almış. Giray kendi parasıyla borcu kapatmayı düşünüyor ama tefeciye gittiklerinde hem ellerindeki paradan oluyorlar hem de borç yerinde sayıyor. Canlarını zor kurtarıp güç bela kaçabiliyorlar.

Defne, Giray'ın eski karısı ve başkomiser ve de topuklu ayakkabı giyen bir polis. Tefeci sorununu hemen hem de hukuk dışı yollardan çözüyor ama Giray eski karısına borçlanmış oluyor. Defne de ilk fırsatta borcunu tahsil ediyor. Güvenlikli bir sitede yaşayan bir ailenin üç yaşındaki çocukları bakıcısıyla birlikte ortadan kaybolmuştur. Polis hiçbir ilerleme kaydedememiştir. Defne tutup Giray'ı kaçırılan çocuğun evine getirir, Giray evdeki bazı eşyayı eline aldığı anda "yaşanan bazı şeyleri" görebilmektedir. Nitekim çocuğun ve bakıcının odasında kimsenin bilmediği şeyleri görür. Ama ancak bir yere kadardır gördükleri. Çocuğun babasının dadiyla bir ilişkisi olması çocuğun bulunmasını sağlamaz. Aksine olayları daha da karmaşıktırır.

Kaçırılan çocuk Barkın'ın annesi Sinem, polisin elinden bir şey gelmediğini görünce yine de ondan yardım ister. Giray, bunun faydası olmayacağını söylese de ikna olmaz.

TARLABAŞI'NDA KARA PAZAR

Hikmet Hükümenoğlu '04:00' adlı kitabında aslında öyküyü biraz da geri plana itiveriyor. Öncelikle şunu söylemeyi gerektiren bir ortam, bir atmosfer yaratıyor; olaylar günümüzde geçmesine rağmen sanki 25 ya da 50 yıl sonraki distopik bir zamandaymışçasına cereyan ediyor. Ama hayır, günümüzde geçiyor. Gözümüzün önüne koyu gri-sarı bir gökyüzü seriliyor. İstanbul'un sokaklarında birden derin çukurlar açılıyor ve bu çukurlar bir sürü insanı içine alıp yok ediyor ya da bazı mahalleler mikroplardan temizlenmek için kontrollü olarak yakılıp yok ediliyor.

Hani Hollywood bilimkurgularında, karanlığı bir türlü aydınlatmayan bol neon ışığının kullanıldığı ıslak sokaklı kalabalık yerler vardır, aniden tuhaf ucubeler çıkacakmış ve kimse onları yadırgamayacakmış gibi. Öyle bir hava esiyor. Devasa ışıklı panolarda büyük deprem için geriye sayım yapılıyor.

Tarlabaşı, çıkan bir yangın sonucu komple yok olmuş, yerinden her türlü karanlık alışverişin yapıldığı barakalar pıtrak gibi çıkmıştır. Halk buraya Kara Pazar demektedir. Sanki Hindistan ya da Brezilya gecekonduları. Herkes, insanları, hayvanları zehirleyecek olan yağmuru bekliyor. '04:00'ü okurken gözümüzün önünde bu görüntüler oluşuyor.

BÜLENT ERSOY'A BENZEYEN ŞEHİR

Yine karanlık, pis ve تنها duvarlar... Biri duvara yazmış; "İstanbul, bağırsak sancılılarıyla sürekli şişen şehir." Ya da yazarın ironisiyle: "... İstanbul'un Bülent Ersoy'a benzemeye başladığını düşündüm. O da eskisine kıyasla daha heybetli ve daha gösterişliydi. Ve o da artık gerçeküstü sayılacak bir seviyeye gelmişti."

Hükümenoğlu bir yandan da kitabının nasıl okunacağına dair ipuçlarını veriyor; dünyadan soyutlanmış bir İstanbul'da gerçeküstü bir düzen var:

“Şaşkın insancıklar, tüm evreni dengede tutan mutlak bir düzen olduğuna inandırmışlardı kendilerini. Zamanın başlangıcında, güneşin ilk kez doğmasını sağlayan bu düzendi. Gündüzlerin geceyi takip etmesini, mevsimlerin sırayı şaşmamasını ve yıldızların gökyüzünde asılı kalmasını sağlayan bu düzendi. Güçlünün zayıfa zulmetmesini engelleyen, yalanı dolanı, fitneyi fücuru hırsızı haydudu masum insanların hayatlarından uzak tutan da bu düzendi. Ona Ma’at adını takmışlardı. ... Çünkü bilirdi ki eğer bir gün Ma’at bozulursa güneş bir daha doğmayacaktı. Yeryüzü sonsuz bir karanlığa boğulacak, tarlada buğday büyümecekti. Bebekler açlıktan, yaşlılar soğuktan ölecekti. Eli baltalı katiller sokakları kana bulayacak, yangınların dumanları gecenin karanlığına karışacaktı. İnsanlar tanrılara inancını yitirecek, tanrılar insanlara sırtını dönecekti. Evren zamanın başlangıcında nasıl yoktan var olduysa, zamanın sonunda yokluğun içerisinde kaybolup gidecekti...”

İşte çok çağrışımlar ve atıflar taşıyan bu düzen bozulmuştur: “Ama insanlar nezle olmuş da aksırmadan duramıyormuş gibi birbirini kesiyor. Kafalar, kollar hepsi bir tarafa saçılmış. Öfke öyle birikmiş ki kan gövdeyi götürmedikçe dinmiyor.”

Artık insanlar neden korktuklarını bilmeden korkmaktadırlar: “Herkes bir şeyden ölesiye korkuyor ama neden korktuğunu bilmiyor. Dünya ne zaman başına yıkılacak? Kaçabileceğim bir yer yok mu? Aslında kaçsak da kurtulamayız, hepimiz biliyoruz ama unutuyoruz.”

‘O AN’IN ANLAMI

Barkın’ın annesi Sinem bir gece aceleyle Giray’ı çağırır. Giray eve gittiğinde ev karman çormandır. Sinem bir ses duyup kalktığını, saate baktığı, saatin 03:59 olduğunu, oğlu Barkın’ın evin içinde oturduğunu, kendisine “Anne” diye seslendiğini ancak birden tüm camların kırıldığını, tekrar saate baktığında saatin 04:00 olduğunu ve Barkın’ın ortadan yok olduğunu anlatır. Kadın rüya görmediğine yemin etmektedir, Giray da kadına inanmaktadır. Ancak saatin henüz gece yarısını bile bulmamış olması ve

güvenlik kameralarındaki kayıtlarda elinde sandalye kendi evinin camlarını kırması onu yalanlamaktadır.

'04:00' biraz da 03:59'dan 04:00'e geçen 'o an'ı anlatıyor. Yok denecek kadar kısa bir zaman süresi uzun bir yaşam kadar da sürebiliyor. Zihnin, bilinçdışının sınırlarında yapılan bir yolculuğu, macerayı anlatıyor. Üstelik çok da iyi anlatıyor.